

Particulier autodelen in middelgrote steden en gemeenten

Onze maatschappij heeft nog nooit zo gesteund op de mobiliteit van mensen als dat vandaag het geval is. Tegelijkertijd brengt dit een hoop bekommernissen en problemen met zich mee, zowel voor de overheden als voor diegenen die mobiel willen en horen te zijn.

De wijze waarop we elk onze eigen mobiliteit invullen, kan echter bezwaarlijk doordacht genoemd worden: wegen slibben dicht, monsterfiles zijn dagelijkse kost geworden en steeds meer openbare ruimte wordt ingenomen doorgeparkeerde auto's.

Om mobiliteit in Vlaanderen leefbaar te houden, moeten we op zoek gaan naar alternatieve en duurzamere vervoerswijzen. Particulier autodelen past binnen een beleid dat werk wil maken van duurzame mobiliteit.

Wat is autodelen?

Autodelen is een systeem waarbij meerdere personen om beurt gebruik maken van één of meerdere auto's. Bij particulier autodelen zijn er twee scenario's. Ofwel stelt iemand zijn auto ter beschikking van andere gebruikers, ofwel kopen autodelers samen een auto. Elke gebruiker betaalt zijn aandeel in de vaste kosten die anders volledig ten laste van de eigenaar vallen. Per gereden kilometer wordt een afgesproken bedrag betaald.

Wat zijn de voordelen van het autodelen voor de gemeente ? (beleidsrelevantie)

De voordelen van autodelen t.a.v. het leefmilieu en de stedelijke leef- en verblijfskwaliteit komen ook de gemeenschap ten goede, dus ook de bewoners die niet autodelen. Men moet autodelen ook bekijken als een maatschappelijk relevante dienst, niet alleen als een privaat initiatief of een commercieel product.

- Autodelen draagt bij aan de vermindering van het groeiend aantal rijdende en stilstaande auto's en de daarmee verbonden problemen en overlast. Autodelen bevordert dus zachtere vervoerswijzen.
- Autodelen draagt bij tot de vermindering van het autobezit en dus tot de vermindering van de parkeerdruk, waardoor de openbare ruimte andere bestemmingen kan krijgen voor de bevolking (groen, speelruimte, voet-/fietspaden, ...). De vermindering van het autobezit heeft ook minder zichtbare milieu-effecten, omdat auto's in de productie- en in de afvalfase erg milieubelastend zijn.
- Autodelen leidt tot minder autogebruik en dus tot minder uitstoot, minder energieverbruik en minder verkeersonveiligheid.
- Autodelen is prima inpasbaar in initiatieven rond autoluwe wijken of een autoluwe binnenstad.
- Autodelen (vooral de particuliere vorm) kan gunstige sociale effecten hebben, zoals sociaal contact, sociale controle. Autodelen kan in principe ook de mobiliteit van bepaalde aandachtsgroepen verbeteren, bv. kansarmen, werkzoekenden, bejaarden, gehandicapten.
- Autodelen (vooral de commerciële vorm) kan in beperkte mate tewerkstelling creëren (administratie, onderhoud en schoonmaak, eventueel haal- en brengservice).

Welke raakvlakken zijn er met het lokale beleid ?

Autodelen is geen doel op zich, maar een instrument voor beleid. Autodelen is een flankerende maatregel t.a.v. de volgende beleidsdomeinen :

- mobiliteit, verkeer, vervoer
- parkeerbeleid
- ruimtelijke ordening
- milieu
- sociale integratie, wijkontwikkeling
- lokale economie, tewerkstelling

De gemeente kan als overheid maatregelen nemen om het autodelen te ondersteunen en mogelijk te maken :

De opstart van autodeelsystemen in de gemeente rechtstreeks bevorderen, hetzij door eigen initiatief, hetzij door commerciële en niet-commerciële aanbieders en gangmakers te ondersteunen

- financiële tussenkomst bij de opstart van een autodeelsysteem
- marktonderzoek voor de opstart uitvoeren of bekostigen
- optreden als tussenpersoon bij onderhandelingen met andere betrokken partijen, zoals bv. De Lijn, NMBS,...
- voordelen in natura bieden aan de deelnemers aan autodelen

De belemmeringen voor het autodelen wegnemen en de randvoorwaarden creëren waarbinnen autodelen mogelijk en comfortabel wordt, met name parkeerplaatsen

- bij een systeem met vergunningen : voorrang voor autodelers, gratis of kosteloze vergunning
- bij een systeem met bewonersparkeerkaarten : per auto meerdere kaarten voor verschillende wijken (waar de gebruikers wonen) ter beschikking stellen
- bij een systeem met vrij parkeren : gereserveerde parkeerplaatsen ter beschikking stellen, gratis of tegen vergoeding, op de openbare weg of op gemeentegrond

Ondersteuning bieden aan voorlichting, beeldvorming en promotie van het autodelen bij de bevolking

- drukwerk bekostigen of in eigen beheer uitvoeren
- advertenties in lokale bladen bekostigen ; gratis advertentieruimte in gemeenteblad en op website
- wanneer de gemeentelijke overheid achter het initiatief staat, kan dit het imago van autodelen versterken en wordt de maatschappelijke relevantie verduidelijkt
- autodelen als vanzelfsprekend voorzien in gemeentelijk beleid en plannen op vlak van milieu, mobiliteit, ruimtelijke ordening, ... ; formules uitwerken om het autodelen in te passen in de andere vormen van mobiliteit

Het eigen gemeentelijke wagenpark (gedeeltelijk) onderbrengen in een autodeelsysteem op deze manier kunnen ook zakelijke klanten gestimuleerd worden

Initiatieven ondersteunen die in de marge van autodelen tewerkstelling creëren (bv. onderhoud in buurtgarage met leerwerkplaats ; haal- en brengservice – sociale tewerkstelling)

Welke rol kan u als gemeente spelen?

Gemeenten kunnen een belangrijke **ondersteunende meerwaarde** hebben om autodeelprojecten van de grond te krijgen. Autodelen kan in uw gemeente bijdragen tot een dalende nood aan parkeerplaatsen en een selectiever gebruik van de auto. Autodelen is immers een **instrument voor beleid**.

Een gemeente kan verschillende rollen spelen bij het opzetten van het project en ook verschillende flankerende instrumenten inzetten zoals hierboven beschreven.

- *regisseur*
De gemeente is initiatiefnemer, vanaf de planningsfase, en kan ook sturend optreden t.a.v. het project.
De gemeente zet stimuleringsmiddelen in : geld, faciliteiten zoals parkeerplaatsen & promotie.
Zodra het initiatief op eigen benen staat, kan de gemeente het loslaten (ook financieel).
- *speler*
Het plan wordt uitgewerkt door Autopia.
De gemeente geeft medewerking : geld, faciliteiten zoals parkeerplaatsen & promotie.
- *ondersteuner*
De gemeente verwijst aanbieders door naar gemeentelijke diensten.
De gemeente stelt geen geld ter beschikking, wel faciliteiten zoals parkeerplaatsen & promotie.

	Regisseur	Speler	Ondersteuner
Uitwerken van de formule	x		
Coördinatie van het project	x		
Financiële tussenkomst	x	x	
Promotie	x	x	x
Parkeerplaatsen	x	x	x
Informatie, kennisoverdracht	x	x	x

Minimaal investeert een gemeente die ondersteund wordt door het project van Autopia in

- ondersteuning aan voorlichting, beeldvorming en promoten van autodelen bij de bevolking.
- flankerende parkeermaatregelen
- deelnemen aan overleg met andere partners

U staat er niet alleen voor !

Met de steun van de Vlaamse regering (in de vorm van een DULOMI-project) helpt Autopia u bij de uitbouw van lokale autodeelinitiatieven. We putten uit onze ervaring en kennis rond autodelen in bestaande Vlaamse en buitenlandse initiatieven.

Eerst en vooral willen we met u enkele **oriënterende vragen** beantwoorden: is er een vraag naar autodelen in uw gemeente? Welke rol wil de gemeente spelen in de uitbouw van autodelen: regisseur, speler of ondersteuner? Welke zijn de betrokken partijen? Hoe wordt er overlegd?

Daarna kunnen we aan de **eigenlijke opbouw** beginnen: Autopia organiseert een informatiesessie voor de inwoners van uw gemeente; startende autodeelgroepen worden bijgestaan met begeleidende sessies en een praktische opstartbegeleiding. Autodelers krijgen toegang tot een website waarop men niet alleen allerlei informatieve pagina's vindt, maar waar men ook terecht kan voor handige hulpmiddelen zoals een rekenschema voor de berekening van kosten en een reservatiesysteem. Deze internetsite dient ook als forum voor geïnteresseerde particulieren en effectieve autodelers enerzijds, en de gemeente anderzijds.

Eens deze logistieke zaken geregeld zijn, start de autodeelgroep de **experimentele fase**. Het autodelen gaat dan echt van start. Uiteraard blijft Autopia dit op de voet volgen: we voorzien een helpdesk waar autodeelgroepen telefonisch of via internet terecht kunnen met vragen die gaandeweg nog kunnen rijzen en nemen geregeld contact op met de autodelers..

Zodra de autodeelgroep vlot draait, kan de steun van Autopia en de gemeente afnemen. Naar het einde van het project organiseren we dan een **workshop** voor gemeenteambtenaren, in samenwerking met VVSG en de Nederlandse Stichting voor Gedeeld Autogebruik. Deze workshop zal een forum zijn om ervaringen uit te wisselen en te verspreiden en ook de mogelijkheden en verschilpunten in vergelijking met de Vlaamse context te bediscussieren met de Vlaamse gemeenten.

Het DULOMI-project loopt tot eind 2005. Het opstarten van autodeelprojecten moet binnen de termijn van het project gebeuren.

Welke inbreng vragen wij van de gemeente ?

Autopia voorziet een startpakket voor gemeenten om één of meerdere lokale autodeelgroepen op te starten. Dit pakket omvat materiaal voor een sensibiliseringscampagne, de opstart en begeleiding van autodeelgroepen en een helpdesk gedurende een jaar en verslaggeving van de bijeenkomsten en vergaderingen.

Samen met de verantwoordelijke ambtenaar wordt een autodeelpakket samengesteld op maat van de mogelijkheden en behoeften ter plaatse. De campagne wordt voorbereid en uitgevoerd door en samen met de ambtenaar – meestal de milieu-, mobiliteits- of duurzaamheidsambtenaar.

De Vlaamse Regering voorziet door Dulomi in de financiering van 75% van het project, de gemeenten zelf hebben een inbreng van 25%. Hierdoor kunnen wij u het startpakket autodelen aanbieden voor 2000 euro.

Dit startpakket komt bovendien in aanmerking voor subsidiëring door de Vlaamse Gemeenschap via de samenwerkingsovereenkomst 'milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling' en/of via de mobiliteitsconvenant.

Welke stappen moet een project rond autodelen in de gemeente doorlopen na de goedkeuring ervan door het schepencollege?

• Oriëntatie

De idee van autodelen leidt tot een initiatief om met autodelen te starten. Achtereenvolgens worden volgende vragen beantwoord:

- wat is potentiële vraag in de gemeente?
- wat kan de gemeente met autodelen: voordelen van autodelen, plaats in het beleid, politiek draagvlak?
- wat zijn de beschikbare middelen in de gemeente: tijd, budget, kennis?
- welke rol wil de gemeente spelen: regisseur, speler, ondersteuner?
- wie zijn de betrokken partijen: aanbieders, gebruikers, facilitaire organisaties (lokale organisaties, andere overheden, milieuorganisaties, Autopia)?
- op welke manier wordt er rond het project overlegd: projectgroep, 1 of meerdere ambtenaren, betrokken stedelijke diensten, ... + hun taken en bevoegdheden?
- wat is het tijdschema van het project?

- **Opbouwfase**

Het initiatief rond autodelen wordt in detail uitgewerkt tot een project, dat aansluit op de beleidsdoelstellingen van de gemeenten en op de wensen van de potentiële gebruikers. Autopia vzw voorziet volgende begeleiding:

- één algemene informatiesessie op gemeentelijk niveau voor inwoners met voorstelling manieren van autodelen;
- begeleidende sessie van minstens 2 geïnteresseerde autodeelgroepen per gemeente;
- een praktische opstartbegeleiding van de startende autodeelgroepen.

- **Experimentele introductie**

Alle logistieke zaken zijn geregeld en de potentiële gebruikers zijn op de hoogte van de mogelijkheden van autodelen en starten een experimentele fase. Autopia vzw voorziet in een helpdesk voor autodeelgroepen (telefonisch, internet).

Daarna staat het project en de autodeelgroep op eigen benen, de steun van de gemeente en Autopia neemt af. De autodeelgroep kan wel toetreden tot de Vlaamse vereniging, die verdere kruisbestuiving van initiatieven wil voorzien in de toekomst.

Het voorliggende project is een belangrijke stap om de ondersteuning naar gemeenten rond particulier autodelen te professionaliseren. De opgedane know how zal leiden tot nieuwe particuliere autodeelverenigingen en autodeelmethodieken. Het project zal een ideale voorbereiding zijn om in de toekomst andere lokale overheden en lokale bewonersgroepen intensiever en gericht te bereiken.

Het project wil daarom in een derde afrondende fase de Vlaamse gemeenten informeren over de ervaringen en de mogelijkheden van particulier autodelen.

De derde fase voorziet in de verspreiding van de ervaringen op Vlaams niveau via een folder en een workshop met de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten en de Nederlandse Stichting voor Gedeeld Autogebruik.

- **Verankering**

Autopia engageert zich na afloop van het project verschillende autodeelmodellen aan te bieden aan gemeenten, buurten en verenigingen.

De realiteit leert wel dat het aanbieden van deze autodeelmodellen niet automatisch leidt tot initiatieven van gemeenten of groepen en dat één of andere vorm van opstartbegeleiding gevraagd wordt.

Het doel van Autopia als vzw is hier in de toekomst te werken met vrijwilligers: autodeelambassadeurs, die opstartende groepen op weg helpen zetten.